

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК**

освітній ступінь _____ **бакалавр** _____
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ **01 Освіта / Педагогіка** _____
(цифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **014 Середня освіта (014.12 Образотворче мистецтво)** _____
(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ **Середня освіта: образотворче мистецтво** _____
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни _____ **вибіркова** _____
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

протокол № 2 від 16.12.2019р.

Завідувач кафедри Жен Ж.Є. Сироткіна

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти педагогічного факультету

(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І. Сич

Розробники програми:

Пастир Іван Васильович – кандидат

педагогічних наук, доцент кафедри музичного та
образотворчого мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Шишман Іван Іванович – доцент кафедри

музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

© Пастир І.В., 2019

© ІДГУ, 2019

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів:4	Лекції:	
	8	6
Загальна кількість годин:120	Практичні заняття:	
	40	6
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:2- 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр:3-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота:5	Консультації:	
	-	-
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Педагогічний малюнок» – методи та прийоми виконання малюнку на дошці та іншій основі; новітні технології навчання малюнку дітей різних вікових категорій.

Метою вивчення дисципліни «Педагогічний малюнок» є: дати молоді теоретичні положення функціонування наочних методів навчання, особливості методичної технології і наочного навчання; навчити професійно використовувати методи наочного навчання учнів різних вікових груп основам образотворчого мистецтва; вміти використовувати зображально-виражальні засоби різних художніх технік в створенні педагогічного малюнку, як на шкільній дошці, так і на другій основі. Вивчення курсу переслідує мету: дати майбутньому спеціалісту основні знання і навички в цій області; підготувати до самостійної роботи.

Передумовою курсу є: «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Рисунок».

Міждисциплінарні зв'язки: «Живопис», «Композиція», «Графіка», «Дизайн» тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання

послідовність аналізу творів образотворчого мистецтва;
основні елементи лінійної перспективи, побудову зображення в заданому форматі;
закони повітряної перспективи;
індивідуальні особливості учнів, їх типові помилки при сприйнятті творів живопису.

2. Уміння

- зображати об'єкти навколишнього середовища;
- інтерпретувати твори образотворчого мистецтва;
- позивати уважність і зорову пам'ять в умовах школи;
- формувати зорові уявлення і поняття про ліплення форми кольором;
- сприймати і передавати основні тонові відношення об'єктів натюрморту, пейзажу, виявлення спільного композиційно-кольорового вирішення.

3. Комунікація

Формувати комунікаційну стратегію з дотриманням етичних норм зі всіма учасниками освітнього процесу.

Організувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та полікультурність світу і керуватися у свої діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

Виявляти психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації, психологічні особливості становлення характеру учнів, розвитку їх здібностей з метою діагностики, прогнозування ефективності та корекції педагогічного процесу.

4. Автономність та відповідальність

Вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобути під час навчання компетенції.

Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

Створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Мета і задачі курсу «Педагогічний малюнок» у системі підготовки вчителя образотворчого мистецтва	14	2	12	-	-	-	16	4	2	2	-	-	-	14
2.	Тема 2. Психолого-педагогічні і методичні основи педагогічного малюнка	14	2	12	-	-	-	28	4	2	2	-	-	-	14
3.	Тема 3. Виховна, освітня і розвиваюча роль педагогічного малюнка в художнім вихованні учнів	4	-	4	-	-	-	12	4	2	2	-	-	-	14

4.	Тема 4. Зображувально-виразні засоби педагогічного малюнка. Педагогічний малюнок як елемент педагогічної праці	8	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
5.	Тема 5. Оволодіння способами педагогічного малювання як форма формування методичної майстерності майбутніх учителів	2	-	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	14
6.	Тема 6 Види зображення у педагогічному малюнку. Виразні засоби педагогічного малюнка	4	-	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	14
7.	Тема 7. Планування роботи вчителя з наочного навчання в процесі керування естетичним вихованням учнів на уроках образотворчого мистецтва	2	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	20
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	8	40	-	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Мета і задачі курсу «Педагогічний малюнок» у системі підготовки вчителя образотворчого мистецтва

Зв'язок курсу з профільюючими дисциплінами, роль педагогічного малюнка в професійній діяльності вчителя образотворчого мистецтва, оволодіння способами педагогічного малювання як форма формування методичної майстерності майбутніх учителів, місце і значення педагогічного малюнка в художньому вихованні учнів.

Тема 2. Психолого-педагогічні і методичні основи педагогічного малюнка

Психолого-педагогічне наочне навчання в процесі образотворчої діяльності. Виховна, освітня і розвиваюча роль педагогічного малюнка, основні дидактичні закономірності і принципи наочного навчання, методичні аспекти педагогічного малювання в розкритті теоретичних основ образотворчої грамоти, учбово-репродуктивні вправи і їхнє значення в

рішенні задач керування процесом естетичного виховання школярів; методика наочного навчання, основні дидактичні вимоги до наочного показу в процесі педагогічного малювання, критерії ефективності та оцінки зображення в педагогічному малюнку.

Тема 3. Зображувально-виразні засоби педагогічного малюнка. Педагогічний малюнок як елемент педагогічної праці

Характерні риси й образотворчі можливості педагогічного малюнка, види зображення у педагогічному малюнку, виразні засоби педагогічного малюнка, матеріали та інструменти, художні техніки і прийоми зображення до педагогічного малюнка, планування роботи вчителя з наочного навчання в процесі керування естетичним вихованням учнів на уроках образотворчого мистецтва.

5.2 Тематика практичних занять

Тема 1. Мета і задачі курсу «Педагогічний малюнок» у системі підготовки вчителя образотворчого мистецтва.

Тема 2. Психолого-педагогічні і методичні основи педагогічного малюнка.

Тема 3. Виховна, освітня і розвиваюча роль педагогічного малюнка в художнім вихованні учнів.

Тема 4. Оволодіння способами педагогічного малювання як форма формування методичної майстерності майбутніх учителів.

Тема 5 Види зображення у педагогічному малюнку. Виразні засоби педагогічного малюнка.

Тема 6. Планування роботи вчителя з наочного навчання в процесі керування естетичним вихованням учнів на уроках образотворчого мистецтва.

5.3. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Індивідуальні завдання: - Малюнок свійських птахів - Малюнок перелітних птахів	10 (14) 10 (14)	Малюнок птахів на дошці Малюнок на бумазі Малюнок на дошці та на бумазі)
2.	- Рисунок свійських тварин - Рисунок диких тварин	10 (14) 10 (14)	Малюнок животних на бумазі Малюнок животних на бумазі)
3.	- Рисунок портрета - Малюнок фігури людини	10 (16) 10 (16)	Практична робота (графічний рисунок)
4.	- Малюнок казкових образів	8 (16)	Творча робота (графічний рисунок)
5.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота

	Разом	72 (108)	
--	--------------	-----------------	--

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю: практичні заняття, індивідуальні завдання*

6.2. *Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота*

6.3. *Форми підсумкового контролю: залік*

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- індивідуальне або групове опитування;
- пейзажі та інші результати образотворчого мистецтва;
- модульна контрольна робота та ін.

Модульна контрольна робота містить два види робіт: теоретичне питання та практичне завдання.

Приклад модульної контрольної роботи:

1. Методика відображення натюрморту.
2. Графічна робота «Пейзаж»

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та критерії підсумкового оцінювання знань студентів*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2 *Критерії оцінювання під час аудиторних занять*

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. На прикладі педагогічного малюнка і фоторепродукцій здобутків майстрів закордонного і вітчизняного мистецтва розкриває основні поняття зображувально-виразної мови й образотворчої грамоти, а також

	терміни, зазначені в програмі, які повинні знати учні.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Малюнок свійських птахів	5
Малюнок перелітних птахів	5
Рисунок свійських тварин	5
Рисунок диких тварин	5
Рисунок портрета	5
Малюнок фігури людини	5
Малюнок казкових образів	5

Критеріями оцінювання роботи з виконання індивідуальних завдань є: своєчасність; якість виконаного завдання (малюнка, етюда тощо) – правильне розташування (композиція); дотримання пропорцій.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Питання теоретичного спрямування	10 балів
Питання практичного спрямування	20 балів
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

**9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**
Мольберти, софіти, мультмедійна дошка, проектор, комп'ютер.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1 Основні джерела

1. Авсиян О. А. *Натура и рисование по представлению*. -М., 1985.
2. Алехин А. Д. *Изобразительное искусство: Художник. Педагог. Школа: Кн. для учителя*. М., 1984.
3. Алехин Н. Ф. *О языке изобразительного искусства*. М., 1973.
4. Беда Г. В. *Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция*. М., 1981.
5. Большакова Н. А., Владимиров В. А. и др. *Уроки рисования: Методические разработки для III-IV классов*. Л., 1961.
6. Боровиков А. Я., Журавель А. Ф. *Учитесь рисовать: Альбом для учеников. 4 класс*. К., 1993.
7. Вильчинский В. М. *Изобразительное искусство: Учеб. для 1—2 кл. четырехлетн, нач. школы*. К., 1990.
10. Виноградова Г. Г. *Малювання з натури: Посібник для вчителів*. К., 1976.
11. Гандзій Т. А., Левицький Ф. Д. *Уроки малювання: Посібник для вчителів*, К., 1965.
13. Глинская И. П. *Изобразительное искусство. Методика обучения в 4—6 классах*. К., 1981.
14. Герчак А. Н. *Картины как средство развития речи*. М.—Л., 1965.
15. Ган Н. С., Казанцев А. В. *Малювання з натури: Методичний посібник для вчителів*. К., 1971.
21. Задорожний В. І., Боровиков О. Я. *Уроки образотворчого мистецтва в 1—3 класах: Посібник для вчителів*. К., 1972.
23. *Изобразительное искусство в школе: Сборник материалов и документов (Сост. Г. Г. Виноградова, М., 1990)*,
24. Кириченко М. А. *Основы образотворчої грамоти*. К. 1982.
26. Кириченко М. А. *Перспективне малювання в школі*. К., 1966.
27. Костернн Н. П. *Учебное рисование*. М., 1984.
28. Карлов Г. Н. *Изображение птиц и зверей*. М., 1976.
29. Корабельшков В. А. *Краски природы: Кн. для учащихся начальных классов*, М., 1989,
30. Кутенова Т. І. *Запобігання помилкам на уроках малювання*. К. 1965.
31. Казанжи Ф. И., Резниченко Н. И. *Профессиональная подготовка студентов 1—3 курсов художественно-графического факультета в условиях непрерывной практики. Методические рекомендации*. Одесса, 1989.
32. Косминская В. Е., Халезова Н. Б. *Основы изобразительного искусства и методика руководства изобразительной деятельностью детей*. М., 1981.
34. Кузин В. С. *Наброски и зарисовки: Пособие для учителей*. 2-е изд., перераб. М., 1981.
35. Кузин В. С. *Основы обучения изобразительному искусству в школе. Пособие для учителей*. М., 1977.
36. Кудин П. А., Ломов Б. Ф., Митькин А. А. *Психология восприятия и искусство плаката*. М., 1987.

10.2 Допоміжні джерела

1. Кан-Калик В. А., Никандров Н. Д. *Педагогическое творчество*. М., 1990.
2. Кирилло А. А. *Учителю об изобразительных материалах*. М., 1971.
3. Кириченко М. А. *Альбом з образотворчого мистецтва для 1—3 класів*. К., 1990.
4. Лабунская Г. В., Назаревская Г. А., Рожкова Е. Е. *Уроки рисования в начальной школе: Пособие для учителя*. М. 1961.
5. Неменский Б. М. *Мудрость красоты: Кн. о проблемах эстетического воспитания. Книга для учителей*. М., 1987.

6. Никандрова Н. П. Наглядные пособия и оборудование для занятий изобразительным искусством. М., 1975.
7. Полторак В. С., Небеснова А. В., Исаенко А. Я. Учебный плакат. Методические рекомендации. Одесса, 1986.
8. Резниченко Н. И. Методические рекомендации по совершенствованию подготовки учителей к руководству графической деятельностью учащихся I—4 классов. М., 1988.
9. Свид С. П., Процив В. И. Художественные техники. К., 1977.
10. Терентьев А. Е. Изображение животных и птиц средствами рисунка и живописи. М., 1969.
11. Филиппов В. А. Упражнения по рисованию в восьмилетней школе, 5—8 классы. М., 1961.
12. Харитонов М. Ф. Рисование мелом на классной доске. М., 1968.
13. Образотворче мистецтво. Журнал Національної Спілки художників України.
14. Юний художник. Щомісячний журнал Союзу художників СРСР, Академії художників СРСР.

10.3 Інтернет-ресурси:

- <http://namu.kiev.ua/> – Національний художній музей України;
- <http://honchar.org.ua/pro-muzej/> – Український центр народної культури “Музей Івана Гончара”;
- <http://www.mundm.kiev.ua/> – Національний музей українського народного декоративного мистецтва;
- http://www.louvre.fr/llv/commun/home_flash.jsp – Лувр (Париж, Франція);
- <http://www.hermitagemuseum.org/> – Ермітаж (Санкт-Петербург, Росія);
- <http://www.khm.at/> – Музей історії мистецтва (Відень);
- <http://staratel.com/> – напрямки живопису;
- <http://www.abc-people.com/typework/paint/index.htm> – мистецтво живопису, художники